

Marknads- och systemutveckling
Therese Fahlberg

2017-05-31 2017/223

PROTOKOLL

Planeringsrådet möte 2/2017

Närvarande

Elisabet Norgren, Svenska kraftnät, ordförande

Stefan Arnborg, Svenska kraftnät

Therese Fahlberg, Svenska kraftnät, sekreterare

Dan Andersson, E.ON Elnät Sverige AB

Johan Persson, E.ON Elnät Sverige AB

Henrik Svensson, Uniper

Mattias Wondollek, Svensk Vindenergi

Jan Berglund, Jämtkraft AB

Anders Petterson, Energiföretagen Sverige

Dan Larsson, Vattenfall Eldistribution AB (ersättare för Lennart Engström och Per Norberg)

Lars Joelsson, Vattenfall AB

Anmäld frånvaro

Per Norberg, Vattenfall Eldistribution AB

Lennart Engström, Vattenfall Eldistribution AB

Anna Andersson, Energimyndigheten

Johan Setréus, Svenska kraftnät

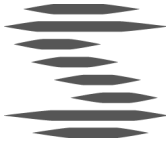
Per Bengtsson, Ellevio AB

Tid

2017-05-31 10:00-14:30

Plats

Mötet hölls på Svenska kraftnäts huvudkontor på Sturegatan 1 i Sundbyberg.

1. Godkännande av dagordningen

En ny punkt hade tillkommit efter att dagordningen hade skickats ut. Punkt 9 "Stärkt samarbete inom balansområdet". Dagordningen godkändes med detta tillägg.

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet godkändes och lades till handlingarna.

3. Synpunkter från Svensk Vindenergi gällande vägledning för anslutning till stamnätet

Mattias Wondollek presenterade Svensk Vindenergis synpunkter på Svenska kraftnäts "Vägledning för anslutning till stamnätet".

Svensk Vindenergi anser att vägledningen i det stora hela är väldigt bra men har identifierat tre problem ur ett vindkraftsperspektiv. Nedan redogörs för vart och ett av dessa.

Handläggningstiden:

Svensk Vindenergi anser att handläggningstiden för förhandsbesked är för lång. De anser att max 3 månader är mer rimligt.

Mattias presenterade följande förslag till lösningar:

- Ökade resurser, förbättrade interna processer och rutiner.
- "Förhandsbesked light" där SvK tidigt anger förutsättningar för anslutning utifrån tillgänglig information.

Kommentar: I förhandsbeskedet reserveras kapaciteten från Svenska kraftnäts sida åt den sökande parten. Om inte intentionsavtal tecknas av den sökande parten så reserveras inte kapaciteten längre.

De sökande betas av enligt en köordning. De resurser som gör nätutredningar för anslutningsärenden hanterar även nätutredningar för reinvesteringar, behov från driften, marknadsintegration med mera. Försök har gjorts för att få in seniora konsulter som kan sitta på plats hos Svenska kraftnät i Sundbyberg för att förbättra resurssituationen, men det är mycket svårt att hitta personer med denna typ av kompetens i Stockholmsområdet.

Vad beträffar förhandsbesked light så är inte detta möjligt eftersom vi inte kan ge besked innan vi har utrett frågan. Svenska kraftnät bör däremot tidigt kunna ge en bra bild över anslutningsmöjligheten vid muntlig dialog Svenska kraftnät välkomnar och värdesätter dialog med motparterna.

Handläggningstiderna sågs över i samband med översynen av Vägledningen. Tyvärr är det svårt att korta dessa tider, men mycket tid kan tjänas för den sökande genom att teckna intentionsavtal och anslutningsavtal tidigt. Svenska kraftnät förstår att handläggningstiden upplevs som lång och jobbar löpande med att hålla nere tiderna.

Anslutningspolicy:

Svensk Vindenergis synpunkt är att effektkravet i kombination med kravet på lagkraftvunna koncessioner försenar många projekt.

Effektgränserna är numera sällan ett problem utifrån storleken på nya vindkraftsprojekt – i synnerhet det lägre effektkravet. Det är snarare kombinationen av kraven som ställer till problem.

Mattias visade ett exempel med tre parker, en på 200 MW och två stycken med 50 MW vardera. När dessa parker är i olika faser i koncessionsprocessen så ställer det till problem genom att hela projektet blir försenat i väntan på att linjekoncessionerna ska vinna laga kraft – vilket leder till ökade kostnader och riskerar att miljötillstånden för vindkraftsprojekten hinner löpa ut.

Lösningförslag: Krav på lagkraftvunnen koncession för minst 2/3 av den totala effekten givet att koncessionsansökningar för resterande ledningar är inlämnade till Ei.

Kommentar: Det är nätföretag som är Svenska kraftnäts kunder. Därmed kan krav inte ställas på någon annan part. Effektgränserna är satta för att bibehålla nätets struktur med stamnät, regionnät och lokalnät så att anslutning sker till rätt nivå.

Ledtiden från anslutningsavtal till driftsättning på minst 3,5 år

Stor osäkerhet kring tid- och kostnadsplan. Även små förseningar leder till stora kostnader när vindkraftverken är beställda. Ca 180 mnkr/år i kapitalkostnad från lagd beställning för ett 300 MW-projekt som kan vara färdigbyggt på två år inklusive nät. Det vill säga i många fall blir kapitalkostnaden för vindkraftsprojektet till följd av utdragen process mer än vad själva nätanslutningen kostar. Osäkerheten kring tid- och kostnadsplan och kapitalkostnaden gör att många vindkraftsaktörer (via nätbolagen) tecknar anslutningsavtal innan de tagit investeringsbeslut för parken – med risk för att dessa i ett senare skede drar sig ur anslutningsavtalen om kalkylen inte visar sig gå ihop.

Lösningförslag:

- Kommunicera tidigt risk för behov av ny ledning
- Påbörja koncessions- och upphandlingsarbetet i tidigare skede

- Inför projekteringsavtal på samma sätt som regionnätbolagen

Kommentar: Svenska kraftnät förstår problematiken med att en ny stamnätsledning avskräcker aktörer, eftersom det är svårt att komma fram med nya ledningar. Det är mycket sällan som etableringen av en vindkraftpark resulterar i behov av en ny stamnätsledning. I normalfallet är det en ny station som behöver etableras. Men framöver förväntas situationen se annorlunda ut. Ett viktigt medskick från diskussionen är nämligen att stamnätet i princip är fullt i stora delar av landet. Tidigare fanns en viss överkapacitet men den är i princip borta. Svenska kraftnät får inte bygga ut sitt nät på spekulat. Ledtiderna för att bygga en ledning är normalt 10-13 år från inriktningsbeslut till driftsättning av ledning.

Projekteringsavtal leder till att vindkraftsbolagen får betala kostnaderna för nedlagt arbete.

Svenska kraftnät har haft problem med att många vindkraftprojekt som har utretts inte har blivit av. Detta är olyckligt eftersom det tar resurser från andra projekt.

Angående att börja använda projekteringsavtal för att få teckning för kostnader för arbete med koncession och projektering är problematiskt. För Svenska kraftnät handlar detta om en trovärdighetsfråga. Inställningen är att ansökan om koncession inte ska lämnas in om det inte är väldigt säkert att projektet blir av.

4. Status för Nätförstärkningslån

Stefan Arnborg presenterade läget för nätförstärkningslånen. Inga nätbolag har hört av sig om att få låna pengar. Därför inget planerat datum för nästa utlysning.

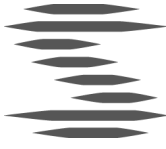
5. Statusuppdatering av nätkoder inom ENTSO-E

Stefan gav en statusuppdatering av arbetet med nätkoderna och Ei:s regleringsbrevuppdrag. Presentationen bifogas protokollet.

6. Presentation av det pågående arbetet med Svenska kraftnäts systemutvecklingsplan

Tobias Kolseth presenterade arbetet med Svenska kraftnäts systemutvecklingsplan. Den är en uppdatering och vidareutveckling av nätutvecklingsplan 2016 – 2025 (planen finns att ladda ner på www.svk.se). I jämförelse med nätutvecklingsplanen tas i systemutvecklingsplanen ett bredare grepp utifrån Svenska kraftnäts roll och ansvar för stamnätet och kraftsystemet. Den har ett 10-årsperspektiv i enlighet med kraven från regulatörn.

Tobias tryckte speciellt på att systemutvecklingsplanen kommer att skickas på extern remiss i oktober på tre veckor. Exakta datum för remiss är inte beslutade än utan information om detta kommer att ske på nästa planeringsrådsmöte.

7. Status för de tekniska avtalsvillkoren

Stefan Arnborg återkopplade gällande läget på tekniska avtalsvillkoren, som är en bilaga till anslutnings- och stationsavtalen. Det genomfördes en översyn i höstas. Stefan tackade för synpunkter som hade kommit in från medlemmarna i rådet. Han har gått igenom dessa och uppdaterat de tekniska villkoren. En ny version är nu klar. Denna biläggs protokollet.

8. Presentation av framtida energiscenarier

Hilda Dahlsten presenterade Svenska kraftnäts arbete med framtidsscenarier för långsiktig analys. Tidshorisonten har utvidgats till 2040. Två grundscenarier har utvecklats, ett referensscenario och ett lågprisscenario. Båda utgår från följande grundförutsättningar:

1. Energiöverenskommelsen
 - +18 TWh inom elcertsystemet till 2030
 - Utfasad kärnkraft till 2040
2. Ett konsistent kraftsystem
 - Priser som motiverar kraftslagen
3. Ingen nätutbyggnad utöver plan

För referensscenariot gäller:

- IEA:s "Low oil"-scenario inom World Energy Outlook
- Viss ökning av elkonsumtionen i norra Europa

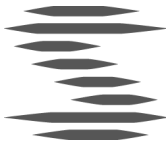
För lågprisscenariot gäller:

- Låga bränsle- och CO₂-priser
- Svagare lastutveckling i norra Europa

Analys har genomförts av förändrade uttagsmönster och klimatjusterad tillrinning. Analysarbetet kommer att fortsätta och då ska bland annat följande studeras:

- Snabbare kärnkraftavveckling
- Förbrukningsflexibilitet, mikroproduktion, lagring
- Teknikutveckling på produktionssidan

Det arbete med långtidsscenarier som genomförs 2017 och 2018 kommer att utgöra underlag för systemutvecklingsplanen som tas fram 2019.

9. Stärkt samarbete inom balansområdet

Erik Ek informerade om att Statnett och Svenska kraftnät kommer att stärka sitt samarbete inom balanseringsområdet mot bakgrund av det utpekade gemensamma ansvaret för balanseringen av synkronområdet. Detta görs genom att samarbetet formaliseras inom just balanseringsområdet för att kunna hantera balanseringen inom det framtida kraftsystemet.

Balanseringen av kraftsystemet blir alltmer utmanande, inte minst med de nya flöden som bland annat orsakas av en allt större andel väderberoende elproduktion i det nordiska systemet, avveckling av termisk produktion och en allt större sammankoppling genom utlandsförbindelser.

Framtidens kraftsystemdrift kräver lösningar som kan hantera det och ge incitament till att de oplanerade flödena minskar och att balanseringslösningar bidrar till ett säkert system förberett för att möta dessa utmaningar och de kommande integreringarna av balanseringsmarknader i hela Europa.

De andra nordiska systemoperatörerna kommer att bjudas in att delta i samarbetet i mitten av juni i år.

10. Aktuella utredningar och projekt

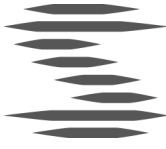
Utredningar i tidigt stadium

- Markbygden, etapp 3. De sista 1500 MW.
- Kö anslutningsärenden: Har en kö. Sju stycken ärenden både inmatning och uttag har ingen handläggare än
- Inget inriktningsbeslut för Nord/Syd förrän på styrelsemötet i september eller november: Stor systemutredning.
- Jämn ström av reinvesteringar
- Generellt ingen ledig kapacitet i stamnätet: Det är ett viktigt medskick. Man behöver vara ute i god tid.

Beslutade investeringar

- Gotlandsförbindelsen: Projektet avbryts
- Breared – Söderåsen, ledningsförnyelse: Inriktningsbeslut
- Stenkullen, förnyelse av SVC-anläggning: Inriktningsbeslut
- Hedenlunda, stationsförnyelse: Investeringsbeslut
- Förnyelse kontrollanläggningar 2018-2021: Investeringsbeslut
- Döshult, ledningsflytt: Tilläggsbeslut

Kort om pågående projekt

- SydVästlänken: Drifftagning av färdig anläggning är ytterligare försenad vilket medför att planerad drifftagning av länk 2 bedöms kunna ske i slutet av fjärde kvartalet 2017.

11. Cigré

Utgick eftersom varken Lennart Engström eller Per Norberg var närvarande.

12. Övriga frågor

Anders Pettersson meddelade att han kommer att sluta på Energiföretagen Sverige och därmed även i Planeringsrådet. Energiföretagen Sverige föreslår att Folke Sjöbohm ersätter honom.

Jan Berglund från Jämtkraft AB meddelade att även han kommer att sluta i Planeringsrådet i samband med att han går i pension. Eventuellt kommer Jan att delta vid nästa möte tillsammans med sin ersättare.

13. Frågor att diskutera på nästa möte

Förslag på frågor att diskuteras på nästa möte mailas till Johan Setréus.

14. Kommande möten

Möte 3/2017: 13 september

Möte 4/2017: 6 december

Samtliga möten hålls på Sturegatan 1 i Sundbyberg, klockan 10:00-15:30 om inget annat meddelas.

Justeras

Vid protokollet

Elisabet Norgren

Therese Fahlberg